

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สภาพปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานกิจการนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวินัย รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านขยันหมั่นเพียรในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน คือ นักเรียนไม่มีความตั้งใจ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่ประพฤติตนตามความเป็นจริง ทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่เห็นคุณค่า ไม่รวมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม และไม่รับผิดชอบในหน้าที่

2. ผลการสร้างตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปได้ดังนี้

ผลการสร้างตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบหลัก และ 12 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ด้านใฝ่เรียนรู้
มี 3 ตัวชี้วัด 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มี 4 ตัวชี้วัด 3) ด้านรักษา ศาสน์ กษัตริย์ มี 4 ตัวชี้วัด
4) ด้านซื่อสัตย์สุจริต มี 4 ตัวชี้วัด 5) ด้านรักความเป็นไทย มี 3 ตัวชี้วัด 6) มีวินัย มี 2 ตัวชี้วัด
7) ความรับผิดชอบ มี 4 ตัวชี้วัด 8) ขยันมุ่งมั่นในการทำงาน มี 2 ตัวชี้วัด 9) ประหยัดและ
อยู่อย่างพอเพียง มี 2 ตัวชี้วัด 10) ความสามัคคี มี 3 ตัวชี้วัด 11) ความกตัญญูกตเวที มี 2 ตัวชี้วัด
และ 12) มีจิตสาธารณะ มี 2 ตัวชี้วัด ซึ่งผลการประชุม โดยใช้เทคนิคการระดมอภิปราย
แบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทมติ (MACR) พบว่า ผลการคัดเลือกตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์โดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละด้าน คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่
0.50 ขึ้นไป และได้ตัวชี้วัด จำนวน 35 ตัวชี้วัด จาก 12 องค์ประกอบย่อย และผลการกำหนด
น้ำหนักความสำคัญของตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการหาฉันทมติ
พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทมติจากพหุคุณลักษณะในตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียน ทั้ง 35 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 86.00 – 86.80 พิสัยอยู่ระหว่าง 5.00 – 9.00 และ
ผู้ทรงคุณวุฒิให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.08 – 0.11
นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียน โดยภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74

3. ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า
ชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทั้ง 4 ชุดกิจกรรม คือ
ชุดกิจกรรม ชุดที่ 1 บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มี 12 กิจกรรม มีคะแนน
เฉลี่ยเท่ากับ 4.60 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 ชุดกิจกรรม ชุดที่ 2 กิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน มีทั้งหมด 19 กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

ชุดกิจกรรม ชุดที่ 3 โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการ จัดโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ของโรงเรียน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีทั้งหมด 5 โครงการ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 และชุดกิจกรรม ชุดที่ 4 ปลูกฝังคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา ได้แก่ กิจกรรมอบรม นักเรียนหน้าเสาธง โดยครูเวรประจำวัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 และโดยภาพรวมคุณภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 แสดงว่า ชุดกิจกรรมมีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก

4. ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า

4.1 ชุดที่ 1 กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบูรณาการ

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มี 12 กิจกรรม

สรุปผลการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน จากการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยบูรณาการ

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมิน

พฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านใฝ่เรียนรู้และด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย ด้านจิตสาธารณะ และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่น ให้ปฏิบัติได้ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงานและความสามัคคี ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง และด้านความกตัญญูทดแทนที่ สรุปได้ว่า การเข้าค่ายฝึกอบรม คุณธรรมน้อมนำชีวิต นักเรียนเกิดความตระหนักและเข้าใจในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียน ทำให้การฝึกอบรมด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วม

ของหลายฝ่าย ทำให้นักเรียนตกตะกอนทางปัญญาความคิดและการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความสามัคคี ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านจิตสาธารณะ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวินัย ด้านจิตสาธารณะ ด้านรักความเป็นไทย ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความสามัคคี สรุปได้ว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ มีความประพฤติ ปฏิบัติตน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 12 ด้าน ไปในทางที่ดีมากขึ้น คือทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกในพฤติกรรมด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านรักความเป็นไทย ด้านมีวินัย และด้านความรับผิดชอบ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านการประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความสามัคคี ด้านความกตัญญูกตเวที และด้านจิตสาธารณะ นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง มีความขยัน ใฝ่เรียนรู้ รู้จักประหยัดและใช้จ่ายอย่างพอเพียงเพราะนักเรียนเริ่มตระหนักในความสำคัญของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี แต่ก็มีนักเรียนส่วนน้อยที่ยังไม่รู้จักรับผิดชอบงานที่ครู ได้มอบหมายให้ทำ

4.2 ชุดที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สรุปผลการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ กิจกรรมการเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมน้อมนำชีวิต พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย ด้านจิตสาธารณะ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความกตัญญูกตเวที และปฏิบัติ

จนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความสามัคคี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามัคคี ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูทวดเทวี และด้านจิตสาธารณะ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความสามัคคี ด้านจิตสาธารณะ และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวินัย ด้านรักความเป็นไทย และด้านความกตัญญูทวดเทวี สรุปได้ว่า การเข้าค่ายฝึกอบรม คุณธรรมน้อมนำชีวิต นักเรียนเกิดความตระหนักและเข้าใจในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทำให้การฝึกอบรมด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย ทำให้นักเรียนตกตะกอนทางปัญญาความคิดและการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี

4.3 ชุดที่ 3 การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ พบว่า 1) นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีในสถานศึกษา มีการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) โดยนักเรียนมีพฤติกรรมในการช่วยเหลืองานบ้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$) 2) นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมวินัย มีระเบียบวินัยมากขึ้น และมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.90$) โดยมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นนี้สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยมากขึ้นในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) 3) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$) โดยมีนักเรียนเกิดความสามัคคีในหมู่คณะในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.89$) 4) นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการสถานฝันคุณธรรม

พอเพียง มีการเรียนรู้และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความพึงพอใจต่อโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.49$) โดยมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมจัดขึ้นนี้สามารถส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.55$) และ 5) นักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการคณิตศาสตร์วัย มีผลการประเมินรายประเด็น โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.47$) โดยความสามารถในการดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมาก ($\bar{x}=4.52$) สรุปได้ว่า นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ต่าง ๆ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ปฏิบัติตน โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด รวมทั้งปฏิบัติตาม คำมั่นสัญญา ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 12 ด้าน คือ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความสามัคคี ด้านความกตัญญูกตเวที และด้าน จิตสาธารณะได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนได้กระทำความดีอันประจักษ์แก่โรงเรียน สังคม และประเทศชาติ

4.4 ชุดที่ 4 การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดแทรก

ในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา

สรุปผลจากการดำเนินกิจกรรมการอบรมหน้าเสาธงโดยครูเวรประจำวัน ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่น ให้ปฏิบัติได้ จำนวน 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามัคคี ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีวินัย ด้านรักความเป็นไทย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านจิตสาธารณะ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเริ่มตระหนัก ถึงความสำคัญของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี จึงทำให้นักเรียนมีจิตสำนึกใน การปรับพฤติกรรมให้ดีขึ้น นอกจากนี้ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จากการพัฒนา

โดยชุดกิจกรรมทั้ง 4 ชุด ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) และจากการประเมินผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ตามตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวม พบว่า ผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา อยู่ในระดับคุณภาพ 4 คือ ระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ชั้นพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

สภาพปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามความคิดเห็น ของผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานกิจการนักเรียนและคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวินัย รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านขยันหมั่น มั่น ในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียน คือ นักเรียนไม่มีความตั้งใจ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่ประพฤติตนตามความเป็นจริง ทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่เห็นคุณค่า ไม่รวมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ไม่ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม และไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณธรรมและจริยธรรม ที่ปรากฏในโรงเรียนและโรงเรียนต้องดำเนินการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้แก่ การประหยัดและอดออม ความมีระเบียบวินัย การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่เรียนรู้ การเสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรักษาประเพณี นิยมไทย ความเป็นไทย และมีมารยาทแบบไทย ความรับผิดชอบต่อ รักความสะอาด มีสุขนิสัยที่ดี การปฏิบัติตนตามหลักศาสนา ความอดทนอดกลั้น กล้าแสดงออก ความขยันหมั่นเพียร

การมีสัมมาคารวะ สอดคล้องกับ คณาพร เทียมกลาง (2551 : 163-173) ได้ศึกษาการดำเนินการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โรงเรียนปอพานวิทยาคมรัชมังคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ปัญหาที่โรงเรียนควรแก้ไขเร่งด่วน มี 5 ด้าน คือ ด้านการมีวินัย ด้านการประหยัดและอดออม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำลี ศรีลาโคตร (2553 : 115) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านวินัย ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมีจิตสาธารณะ มีปัญหาในระดับมากที่สุด ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

2. ผลการสร้างตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปได้ดังนี้

ผลการสร้างตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า องค์กรประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำนวน 12 ด้าน มีตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ดังนี้คือ 1) ด้านใฝ่เรียนรู้ มี 3 ตัวชี้วัด 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มี 4 ตัวชี้วัด 3) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มี 4 ตัวชี้วัด 4) ด้านซื่อสัตย์สุจริต มี 4 ตัวชี้วัด 5) ด้านรักความเป็นไทย มี 3 ตัวชี้วัด 6) มีวินัย มี 2 ตัวชี้วัด 7) ความรับผิดชอบต่อสังคม มี 4 ตัวชี้วัด 8) ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มี 2 ตัวชี้วัด 9) ประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง มี 2 ตัวชี้วัด 10) ความสามัคคี มี 3 ตัวชี้วัด 11) ความกตัญญูต่อชาติ มี 2 ตัวชี้วัด และ 12) มีจิตสาธารณะ มี 2 ตัวชี้วัด ซึ่งผลการประชุม โดยใช้เทคนิคการประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทมติ (MACR) พบว่า ผลการคัดเลือกตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละด้าน คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และได้ตัวชี้วัด จำนวน 35 ตัวชี้วัด จาก 12 องค์กรประกอบ และผลการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการหาฉันทมติพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทมติจากพหุคุณลักษณะ ในตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทั้ง 35 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 86.00 – 86.80 พิสัยอยู่ระหว่าง 5.00 – 9.00 และผู้ทรงคุณวุฒิให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง 0.08 – 0.11 นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัด

องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยภาพรวม มีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74 ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษา และวิเคราะห์ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ละคุณลักษณะ โดยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนรายบุคคลก่อนการพัฒนา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เรียน รวมทั้ง ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาหลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ราชกิจจานุเบกษา. 2553 : 1 - 3) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553 สรุปเป็นสาระสำคัญได้ว่า ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัดมีจิตใจ เป็นประชาธิปไตย เคารพ ความคิดเห็นและสิทธิผู้อื่น มีความเสียสละรักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่าง สันติสุข คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูง ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใด ด้านหนึ่ง หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ โลก ทันเทคโนโลยีมีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพและทำประโยชน์ให้แก่ตน สังคมและประเทศชาติ ได้คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ เป็นร่าเริงแจ่มใส ร่างกาย แข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดจาก ความเป็นทาสของอบายมุขและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่สุขภาพเป้าหมายของ การเรียนที่สมบูรณ์ จึงต้องทำให้ผู้เรียนเก่งเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลคือ ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด กตัญญู รู้หน้าที่ มีสุข คือ สุขกายและใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และคณะ (2549 : 13-14) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและ กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ เกาหลีใต้ ฮ่องกง เวียดนาม ศรีลังกา อินเดีย สวิตเซอร์แลนด์ ฟินแลนด์ เยอรมัน แคนาดา นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และอังกฤษ พบว่า คุณลักษณะเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรมของคน มีดังนี้ คือ จริงจัง เพียรทำงานหนักด้วย

ความอดทน ประหยัด ขยันศึกษาหาความรู้ อ่อนน้อม เกรงครัดในระเบียบ เป็นตัวของตัวเอง
 ตื่นตัวทางการเมือง มีจิตสำนึกเรื่องเวลาสูง เคารพในคุณค่าความเป็นคน กล้าให้ กล้าบริจาค
 เชื้อต่อผู้ถึงจะชนะ ขยัน อดทน รักชาติ กตัญญู รักการศึกษาเล่าเรียน อ่อนน้อม กตัญญู
 เคารพในอาวุโส ชื่อดังตรง รับผิดชอบตนเองและผู้อื่น มีชีวิตพอเพียง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ
 งานวิจัยของ จักรี ศรีประนอม (2552 : 45) ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของลูกเสือ
 สามัญไว้ 3 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ความสนใจใฝ่รู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 การพึ่งตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ
 2) ด้านการพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ
 ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด และการพัฒนาตนเองตามหลักธรรม มรรค มีองค์ 8
 และ 3) ด้านการพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรัก
 สามัคคี ความกตัญญูกตเวที ความอดกลั้น ความเสียสละ รวมทั้ง ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2547 : 1)
 ที่กล่าวว่า การหาฉันทมติจากพหุคุณลักษณะให้แบบสอบถามความคิดเห็นแก่สมาชิกของกลุ่ม
 และให้สมาชิกดำเนินการหาฉันทมติจากพหุคุณลักษณะ โดยให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณา
 ความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบและตัวชี้วัด และตัดสินใจประมาณค่าด้วยมาตรวัดของ
 ลิเคิร์ท มีคะแนนตั้งแต่ 0-100 และได้การกำหนดช่วงคะแนน 0 - 20 แสดงว่า ตัวชี้วัดนั้น
 ไม่มีความสำคัญ และคะแนน 81 - 100 แสดงว่า ตัวชี้วัดนั้นมีความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับ
 งานวิจัยของ ผกาพรรณ นันทวิชิต (2549 : 217) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัด
 การศึกษาโดยครอบครัว พบว่า การประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ที่ได้จากการหาฉันท
 มติจากพหุคุณลักษณะ โดยผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกองค์ประกอบหลัก
 มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.62 - 4.62)

3. ผลการพัฒนาศุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ผลการสร้างและพัฒนาศุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า
 ชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทั้ง 4 ชุดกิจกรรม คือ
 ชุดกิจกรรม ชุดที่ 1 บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มี 12 กิจกรรม มีคะแนน
 เฉลี่ยเท่ากับ 4.60 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 ชุดกิจกรรม ชุดที่ 2 กิจกรรมพัฒนา
 ผู้เรียน มีทั้งหมด 19 กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

ชุดกิจกรรม ชุดที่ 3 โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการ จัดโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ของโรงเรียน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีทั้งหมด 5 โครงการ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 และชุดกิจกรรม ชุดที่ 4 ปลูกฝังคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา ได้แก่ กิจกรรมอบรม นักเรียนหน้าเสาธง โดยครูเวรประจำวัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 และโดยภาพรวมคุณภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 แสดงว่า ชุดกิจกรรมมีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุดกิจกรรม เป็นสื่อประสมที่ได้ จากกระบวนการผลิต โดยให้สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง เนื้อหา และวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการ และแนวปฏิบัติในการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดี ของเด็กและเยาวชน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2551 : 29) ที่ได้แบ่งออกได้ เป็น 4 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรวิชาเฉพาะเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดี ของเด็กและเยาวชนคือ วิชาหลักพลเมือง ซึ่งหมายถึง วิชาสำคัญหรือวิชาบังคับที่จัดให้นักเรียน ได้เรียนรู้คุณลักษณะและการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี โดยจัดให้มีหลักสูตรวิชาดังกล่าว แยกต่างหากจากกลุ่มสาระวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรปกติ แนวทางที่ 2 การบูรณาการกิจกรรม การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเข้าไปกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เป็นการสอดแทรกการพัฒนาคุณลักษณะ ที่ดีเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระวิชา โดยเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับคุณลักษณะ ที่ต้องการเสริมสร้างพัฒนาให้เหมาะสม เป็นการบูรณาการการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีกับ การจัดการเรียนรู้ปกติ ให้นักเรียนมีความรู้ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ แนวทางที่ 3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดนอกเหนือจาก ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไม่ยึดติดกับเนื้อหาวิชา แต่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักสูตรหรือ ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่ทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และแนวทางที่ 4 การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน แยกต่าง จากกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงที่กิจกรรมพิเศษจะจัดขึ้นเป็นครั้งคราว ตามวาระ ไม่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และกิจกรรมดังกล่าวมักเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง หรือการให้สัญญากับตนเองหรือสาธารณะชนในการพัฒนาตนเอง โดยกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้

อาจเป็นกิจกรรมที่ให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน เช่น สถาบันครอบครัว โดยให้พ่อแม่ผู้ปกครองปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนเมื่ออยู่ในครอบครัว หรือสถาบันศาสนา สามารถใช้สถานที่สำคัญทางศาสนาทำกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้ควรมีการประเมินเพื่อกำกับติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กในกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป และสอดคล้องกับ ศิริพร ปิตตะพงษ์ (2543 : 21) กล่าวว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจะกำหนดเป็นร้อยละ ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จวน พงษ์จุมพล (2550 : 99) ได้ศึกษาสภาพการส่งเสริมการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครูเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษาเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ ครูควรสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ ควรให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับชุมชนเป็นประจำ และควรหาสื่อที่ทันสมัยและเหมาะสมกับนักเรียนมาใช้สอนคุณธรรม จริยธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ฟาร์คาส (Farkas. 2002 : 1243-A) ได้ศึกษาผลของวิธีการสอนแบบปกติและการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนรู้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ การเอาใจใส่ในการเรียนและความสามารถในการแปลความหมายของนักเรียนชั้นปีที่เจ็ด ผลการศึกษาพบว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ชุดการสอนที่มีสื่อหลากหลาย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแปลความหมายดีขึ้น

**4. ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26**

ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า

ชุดที่ 1 กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบูรณาการ

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี
จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความเชื่อมั่น
ในตนเอง ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย ด้านจิตสาธารณะ
และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวน
คนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน
และความสามัคคี ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความกตัญญูทวดเทวี และนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และ
เป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความรักชาติ ศาสน์
กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และ
สามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่น
ในตนเอง ด้านความสามัคคี ด้านความกตัญญูทวดเทวี ด้านจิตสาธารณะ ส่วนนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และ
เป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความเชื่อมั่น
ในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความ
ซื่อสัตย์สุจริต ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี
และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 5 ด้าน
ได้แก่ ด้านการมีวินัย ด้านจิตสาธารณะ ด้านรักความเป็นไทย ด้านความกตัญญูทวดเทวี
ด้านความสามัคคี สรุปได้ว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ มีความประพฤติ ปฏิบัติตน
มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 12 ด้าน ไปในทางที่ดีมากขึ้น

ชุดที่ 2 กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยการจัดกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน คือ กิจกรรมการเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมน้อมนำชีวิต ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่า
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย
และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านใฝ่เรียนรู้
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย
ด้านจิตสาธารณะ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความกตัญญูทวดเทวี และปฏิบัติ
จนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่น

ให้ปฏิบัติได้ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความสามัคคี และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเอง จนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านรักความเป็นไทย ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามัคคี ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูกตเวที และด้านจิตสาธารณะ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นนิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความสามัคคี ด้านจิตสาธารณะ และปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวินัย ด้านรักความเป็นไทย และด้านความกตัญญูกตเวที สรุปได้ว่า การเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมน้อมนำชีวิต นักเรียนเกิดความตระหนักและเข้าใจ ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทำให้การฝึกอบรมด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย ทำให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาความคิดและการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี

ชุดที่ 3 การจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1) โครงการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี

ในสถานศึกษา ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีในสถานศึกษา มีการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) โดยนักเรียนมีพฤติกรรมในการช่วยเหลืองานบ้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$) สรุปได้ว่า โครงการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ในสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างค่านิยมอันดีในด้านของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา สามารถพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี แต่ยังคงต้องมีการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดขณะทำกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมดำเนินตามวัตถุประสงค์ และระยะเวลาของกิจกรรมน้อยเกินไปในแต่ละสัปดาห์ ควรเพิ่มเวลาการทำกิจกรรมให้มากขึ้น และควรมีการกระตุ้นของคณะครูแก่นักเรียนเกี่ยวกับธรรมะที่ได้จากพระวิทยากร ควรจัด

ให้มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปีการศึกษาจะเกิดประโยชน์อย่างมาก

2) โครงการส่งเสริมวินัยนักเรียน ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมวินัย มีระเบียบวินัยมากขึ้น และมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.90$) โดยมีความคิดเห็นว่าการที่จัดขึ้นนี้สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยมากขึ้นในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) สรุปได้ว่า นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้นทำงานที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ และมีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา รวมถึงมีความใส่ใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นวินัยอย่างหนึ่ง โดยสังเกตได้ว่า บริเวณโรงเรียนสะอาดขึ้นกว่าช่วงเวลาก่อนเริ่มโครงการมาก จึงควรจัดโครงการนี้ต่อเนื่องในทุก ๆ ปี

3) โครงการส่งเสริมกีฬา-นันทนาการ ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) โดยมีนักเรียนเกิดความสามัคคีในหมู่คณะในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.89$) สรุปได้ว่า ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านกีฬาอีกในทุก ๆ ปีการศึกษา รวมถึงอยากให้ผู้บริหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมทางการกีฬาด้วย เพราะจะช่วยผ่อนคลายจากกิจกรรมการเรียนการสอนปกติได้ และควรเพิ่มจำนวนประเภทกีฬาให้มากกว่าเดิม และควรจัดเวลาการแข่งขันให้เหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเครียดของนักเรียน และควรจัดการแข่งขันในประเภทที่นักเรียนหญิงสามารถมีส่วนร่วมได้มากกว่านี้

4) โครงการสานฝันเยาวชนทรพอเพียง ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันเยาวชนทรพอเพียง มีการเรียนรู้และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$) โดยมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นนี้สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถทำงานกับผู้อื่นได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) สรุปได้ว่า โครงการสานฝันเยาวชนทรพอเพียง มีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเสริมความรู้ท้องถิ่นทางด้านเกษตรกรรมได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้นี้ไปใช้ในอนาคต่อไป ในส่วนของคณะกรรมการเรียนรู้ล่วงหน้า ทั้งก่อนการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ขณะทำกิจกรรม เพื่อที่จะสามารถช่วยวิทยากรอธิบายและดำเนินการได้

5) โครงการคนดีศรีศรีราษฎร์ ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่า ครูผู้ทำการประเมินทุกคนเห็นว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการคนดีศรีศรีราษฎร์ มีผลการประเมินรายประเด็น โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$) โดยความสามารถในการดำเนินงาน

มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.52$) สรุปได้ว่า นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด รวมทั้งปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี

ชุดที่ 4 การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจกรรม

ประจำวันของสถานศึกษา ผลการดำเนินการพัฒนา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูต่เวทิต ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านจิตสาธารณะ ด้านการมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง และด้านรักความเป็นไทย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความสามัคคี ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านการมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูต่เวทิต ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านรักความเป็นไทย และด้านจิตสาธารณะ ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินพฤติกรรม คือ ปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ และสามารถแนะนำและชักชวนคนอื่นให้ปฏิบัติได้ จำนวน 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามัคคี ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีวินัย ด้านรักความเป็นไทย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูต่เวทิต ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านจิตสาธารณะ สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักการใฝ่เรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต รักความเป็นไทย มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความขยันมุ่งมั่นในการทำงาน มีความประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง มีความสามัคคี มีความกตัญญูต่เวทิต และมีจิตสาธารณะมากขึ้น เพราะนักเรียนเริ่มตระหนักในความสำคัญของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี แต่ก็มีนักเรียนส่วนน้อยที่ต้องปรับปรุงพฤติกรรม เพราะต้องเดินทางมาโรงเรียน

โดยรูดโดยสารประจำทาง ผู้วิจัยและครูที่ปรึกษาเห็นว่า เป็นปัญหาที่ไม่สำคัญ สามารถแก้ไขได้ เพราะส่วนลึกในใจนักเรียนมีจิตสำนึกในปรับพฤติกรรมให้ดีขึ้นอยู่แล้ว

ดังนั้นจากการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรมที่ 1 บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ชุดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุดกิจกรรมที่ 3 โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และชุดกิจกรรมที่ 4 ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา หลังการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จากการพัฒนาโดยชุดกิจกรรมทั้ง 4 ชุด ในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) และจากการประเมินผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตามตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมพบว่า ผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา อยู่ในระดับคุณภาพ 4 คือระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยอย่างมีระบบ โดยนำกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม กระบวนการออกแบบเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือ จัดลำดับเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องและผ่านกระบวนการต่าง ๆ คือ ผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแบบประเมินแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านวัตถุประสงค์ 2) ด้านเนื้อหา/สาระ 3) ด้านกิจกรรม 4) ด้านการปฏิสัมพันธ์ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก แสดงว่า ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากเหตุผลคือ ผ่านขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ กระบวนการปรับปรุงคุณภาพ และการทดลองใช้ถึง 3 ขั้นตอน ทำให้ชุดกิจกรรมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสนใจที่จะร่วมกิจกรรม เป็นผลดีในการเรียนการสอนเกิดประโยชน์ ทั้งแก่ผู้เรียนและผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณาเพ็ญ กิ่งมิ่งแฮ (2552 : 112-113) ที่ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมและแบบฝึกทักษะ กิจกรรม 4 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1

การพัฒนาทักษะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุดที่ 2 คุณธรรมจริยธรรมนำชีวิต ชุดที่ 3 หัวใจมาปัญญาเกิด ชุดที่ 4 วิถีเด็กไทยแล้วนำนวัตกรรมที่ได้ไปพัฒนากับนักเรียน กลุ่มเป้าหมายโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 สัปดาห์ ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมตามคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมทุกด้าน มีการพัฒนาพฤติกรรมแต่ละด้านได้อย่างครบถ้วน มีผลดีมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับ 4.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า การพัฒนาพฤติกรรม ด้านการทำงานและดำเนินชีวิตอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมได้อย่างครบถ้วน มีผลดีมาก และผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ปรากฏว่า เมื่อคำนวณ ตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้เป็นรายบุคคล ได้ผลการแสดงออกทางพฤติกรรม ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากนักเรียนที่แสดงออกพฤติกรรมแต่ละด้านได้อย่างครบถ้วน มีผลดีมาก จำนวน 27 คน รองลงมาเป็นนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมแต่ละด้าน ได้ค่อนข้าง ครบถ้วน มีผลค่อนข้างดีมาก จำนวน 11 คน รวมเป็นจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 88.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพพฤติกรรมที่กำหนดไว้ จึงถือว่า ผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์มีผลดีมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรี ศรีประนม (2552 : 87-88) ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของลูกเสือสามัญตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต และ ด้านการพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักเรียนมีความกล้าแสดงความคิดเห็น ได้อย่างมีเหตุผล และนักเรียนมีความกล้ายอมรับความเป็นจริง ด้านการพัฒนาการทำงานและ การดำเนินชีวิต ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบและกฎเกณฑ์ ของโรงเรียน ด้านการพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักเรียน เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน สำลี ศีลาโคตร (2553 : 112-113) ผลการวิจัยพบว่า โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ผลการดำเนินงาน ตามโครงการ พบว่า บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ทุกโครงการ โดยในภาพรวมนักเรียนแสดงออก ถึงพฤติกรรมที่ดีขึ้น ผลปรากฏเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคุณสมบัติหรือพฤติกรรม ที่ผู้เรียนพึงมีและปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สามารถใช้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ โดยใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนา และกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองและให้ผู้รับผิดชอบ โครงการหรือครูผู้สอนผู้อื่นใช้สอนได้อย่างสะดวก ดังนั้นผู้รับผิดชอบ โครงการและครูผู้สอนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ควรพัฒนาชุดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่เหมาะสมกับ โครงการ/กิจกรรม หรือบริบทของ โรงเรียน โดยคิดค้นสรรคัลห้วงข้อเนื้อหาที่สามารถออกแบบชุดกิจกรรม โดยผู้เรียน ได้พัฒนาทั้งความรู้และทักษะและความรู้สึกรักคิด

1.2 ผลการวิจัยพบว่า โครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอันจะเป็นการเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นโรงเรียนควรจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้ยั่งยืน เพราะบางกิจกรรมต้องใช้เวลาในการพัฒนาจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามต้องการ เช่น การอบรมทรัพย์สินเบียบวินัย การมีจิตสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างหลากหลายต่อเนื่อง ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมการเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมน้อมนำชีวิตในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนที่เข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมน้อมนำชีวิต มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ พร้อมทั้งเกิดทักษะในทางปฏิบัติ อันจะส่งผลให้นักเรียนสามารถนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ต่อไป ดังนั้น โรงเรียนควรขอความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น สถานีดารวจภูธร สถานีอนามัยปฎิบัติต้งถิ่น เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยเฉพาะด้านวินัย นอกจากนี้โรงเรียนควรส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมตามประเพณีในท้องถิ่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมต่อต้านยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทั้งระบบพร้อมกัน โดยยึดพื้นที่ (area base) โดยใช้ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกรอบแนวคิดการพัฒนา

2.2 ควรพัฒนาชุดกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีการศึกษาและสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย แต่ยังคงเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเทคโนโลยีที่ช่วยการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศการนำเสนอความรู้ต่อเพื่อนและผู้สอน เพราะการได้นำเสนอความรู้หรือผลงานการเรียนรู้ อย่างจริง ๆ และมีปฏิสัมพันธ์กันช่วยสร้างความรู้สึกความตระหนักเชิงสังคม ได้มาก

2.3 ควรมีการวิจัยถึงรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน